

Aan de voorzitter en de leden van de Vaste Commissie voor
Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van de
Tweede Kamer der Staten-Generaal

E-mail: cie.ocw@tweedekamer.nl

Cc: Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
mevr. mr. drs. I.K. van Engelshoven
Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media
dhr. drs. A. Slob

Datum
6-10-2020

Ons Kenmerk
20-106

Betreft/ Onderwerp
Reactie FNV op de rijksbegroting OCW 2021

Doorkiesnummer
06-33313018

Email contactpersoon
Isabel.coenen@fnv.nl

Bijlage(n)
-

Geachte dames en heren,

Hierbij ontvangt u het commentaar van de FNV op de Rijksbegroting van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap voor het jaar 2021. Het FNV-commentaar bestaat uit de volgende onderdelen: het **onderwijs deel** richt zich op maatregelen om de kwaliteit en arbeidsvoorwaarden in het onderwijs te verbeteren, voldoende bevoegde docenten te kunnen opleiden, de werkdruk te verminderen, gelijke kansen te bevorderen en de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt te verbeteren. Voor het detailcommentaar op de onderwijsbegroting verwijzen we naar de AOb FNV-brief. Onder het kopje **leven lang ontwikkelen** pleit de FNV voor het recht op scholing, ontwikkeling en loopbaanbegeleiding voor alle werkenden en uitkeringsgerechtigden. Daarbij moet het aanbod aansluiten op wat mensen nodig hebben om hun positie op de arbeidsmarkt te versterken. De FNV-reactie t.a.v. **Cultuur, Media en Emancipatie** ontvangt u separaat bij de behandeling van het wetgevingstraject over deze onderwerpen.

De FNV pleit voor forse investeringen en maatregelen om te zorgen dat:

- **Werken in het onderwijs aantrekkelijker wordt en gelijke kansen worden bevorderd.**
- **De aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt wordt verbeterd.**
- **Alle werkenden en uitkeringsgerechtigden toegang hebben tot een passend ontwikkelaanbod en loopbaanbegeleiding.**

- **Meer investeren in onderwijs en onderzoek**

Onderwijs is cruciaal om mensen uit deze crisis te leiden en jonge generaties perspectief te bieden schrijft de Onderwijsraad in het advies 'Vooruitzien voor jonge generaties'. Gerichte, structurele investeringen zijn dan ook hard nodig om de kwaliteit van het onderwijs te behouden. Ook de SER¹ benoemt de noodzaak van forse investeringen. De FNV is zwaar teleurgesteld dat het kabinet niet bereid is om structureel meer in onderwijs en onderzoek te investeren. Alle aangekondigde maatregelen waren reeds bekend, zoals de compensatie voor de gestegen leerlingen- en studentenaantallen, waarbij OCW bovendien zelf nog € 60 miljoen moet bijdragen. Ook de doelmatigheidskorting van 183 miljoen euro is niet van de baan. Daarbij wordt er ook structureel bezuinigd op de lerarenbeurs.

Corona

De coronacrisis heeft verschillen in kansen zichtbaarder gemaakt. Om gelijke kansen te bevorderen zijn extra maatregelen en middelen nodig. In mei kwam het kabinet vanwege de impact van de coronacrisis met eenmalig 494 miljoen om onder andere leerachterstanden te bestrijden en studenten te compenseren. Daarvan wordt het grootste deel dit jaar al uitgegeven. 326 miljoen is bestemd voor het huidige kalenderjaar, 168 miljoen resteert voor 2021. Dat is volstrekt onvoldoende om de gevolgen van Covid19 goed op te kunnen vangen en te voorkomen dat straks een grote groep nog meer op achterstand komt te staan.

Wat is nodig?

Meer investeringen zijn nodig voor het verlagen van de werkdruk, hogere salarissen, betere begeleiding, kleinere klassen en het opleiden van voldoende bevoegde leerkrachten. Maar ook om in te kunnen spelen op ontwikkelingen in de samenleving, de gevolgen van Covi19 en leven lang ontwikkelen mogelijk te maken. Daarbij is het van groot belang dat het lerarentekort wordt opgelost. Toekomstige leraren moeten in een fatsoenlijk traject worden opgeleid tot bevoegde leraren. Om het vak aantrekkelijker te maken en voldoende mensen te kunnen aantrekken en behouden moeten de salarissen voor alle onderwijssectoren weer concurrerend worden met de marktsector. Daarnaast moet er in alle sectoren meer geld komen voor meer handen in de klas, want de werkdruk van veel leerkrachten is nu veel te hoog.

Alleen al voor het Wetenschappelijk Onderwijs is 1.15 miljard nodig om de achterstand in financiering in te halen en de torenhoge werkdruk bij docenten, wetenschappers en onderwijsondersteunend personeel terug te dringen. De FNV vindt het een stap in de goede richting dat de bekostiging voor hoger onderwijs en onderzoek is aangepast om de overmatige groeiprikkels op studentenaantallen terug te dringen en meer stabiliteit te brengen in de vaste bekostiging. Aanvullende maatregelen en investeringen in de eerste geldstroom zijn nodig om de aanvraagdruk, matchingsdruk en werkdruk van docenten en wetenschappers terug te dringen. Daarmee kunnen vaste banen worden gecreëerd waarmee de kwaliteit van onderwijs en onderzoek kan worden verbeterd.

¹ SER november 2019, Strategische Agenda Hoger Onderwijs

• **Maatregelen voor het verbeteren van de aansluiting onderwijs – arbeidsmarkt**

De FNV is blij dat het kabinet in kader van Covid19 bereid is om extra middelen beschikbaar te stellen voor BBL-plekken en praktijkleren in het mbo.

Uitgangspunt daarbij moet zijn dat deze daadwerkelijk leiden een duurzame functie met perspectief. Daarom is het essentieel dat sociale partners betrokken worden bij de vormgeving en uitvoering van deze trajecten. Gezien de veranderingen op de arbeidsmarkt, niet alleen door Covid19, is het belangrijk dat deze regelingen en subsidies structureel onderdeel worden van het overheidsbeleid zodat studenten en volwassenen ook in de toekomst adequaat kunnen inspelen op de nieuwe ontwikkelingen.

De FNV pleit voor:

- **Structurele verhoging van de subsidieregeling praktijkleren, zodat studenten, maar ook volwassen die zich moeten omscholen, toegang hebben tot een passende leerwerkplek van hoge kwaliteit. Daartoe moet de subsidieregeling praktijkleren structureel meebewegen met het aantal BBL-plekken door een vast bedrag per leerwerkplek te garanderen.**
- **Verleng de campagne tegen stagediscriminatie en maak die onderdeel van de totaalaanpak tegen arbeidsmarktdiscriminatie.**
- **Stel structureel, niet alleen in het kader van Covid19, extra ruimte en middelen voor het publiek bekostigd onderwijs beschikbaar, zodat zij trajecten kunnen ontwikkelen voor volwassenen. Deze extra middelen zijn o.a. nodig voor het kunnen aantrekken van bevoegde docenten om deze opleidingen kwalitatief goed te kunnen uitvoeren.**
- **Neem maatregelen ter bevordering van de doorstroom binnen het onderwijs, zoals goede voorlichting en begeleiding, het bevorderen van doorlopende leerlijnen, keuzedelen gericht op doorstroom en het realiseren van duale trajecten in het hbo. Verruim de subsidieregeling praktijkleren hiertoe voor meerdere hbo-opleidingen.**
- **Maak switchen in het mbo en hbo makkelijker naar opleidingen met meer arbeidsmarktperspectief. Neem belemmeringen weg en stimuleer dit met positieve prikkels.**
- **Handhaaf de landelijke kwalificatiestructuur inclusief keuzedelen, zodat adequaat worden ingespeeld op nieuwe ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en het civiel effect is geborgd.**
- **Behoud de twee leerroutes BOL en BBL die beiden leiden tot eenzelfde diploma. Daarbij moet de scheiding tussen BOL en BBL blijven gehandhaafd, waarbij een arbeidscontract in de BBL een voorwaarde moet zijn voor subsidie vanuit de overheid.**
- **Stuur op diversiteit in het personeelsbeleid zodat het onderwijs aantrekkelijker en toegankelijker voor mensen met een allochtone achtergrond.**
- **Geef iedere jongere die zich kwetsbaar voelt recht op een onafhankelijk loopbaanadvies gevolgd door een traject op maat. Daarbij moet de behoefte van de jongere zelf centraal staan.**

- **Voer de basisbeurs weer in. Studenten die hier nu al de dupe zijn van het leenstelsel moeten worden gecompenseerd. De investeringen hiervoor zijn extra en mogen niet ten koste gaan van de middelen voor het hoger onderwijs.**

- **Meer structurele middelen en regie op leven lang ontwikkelen**

De FNV is blij dat er in kader van Covid19 extra middelen komen voor scholing, loopbaanadvies en ontwikkeling. Wel vinden we de voorstellen te veel aanbod gericht, met als risico dat deze niet terecht komen bij mensen die dit juist hard nodig hebben. Het bevorderen van 'eigen regie' is meer dan het beschikbaar stellen van individuele voorzieningen maar bereik je door mensen gericht te faciliteren met een aanbod op maat en ze te ondersteunen om het juiste aanbod te vinden. Vakbonden kunnen hierbij een rol vervullen. Zij ontmoeten mensen op de werkvloer, weten wat mensen nodig hebben om zich te kunnen ontwikkelen, zijn onafhankelijk en staan naast de werkenden. Daarom pleit de FNV voor een sterkere rol van de vakbonden bij de uitvoering van deze activiteiten. Uit de evaluaties van de pilots adviescentra in het kader van de DWRSA-regeling blijkt dat vakbonden erin slagen om juist deze mensen te stimuleren om met scholing en ontwikkeling aan de slag te gaan. Dat blijkt ook uit de [voorbeelden](#) van projecten met leerambassadeurs.

- **Faciliteer vakbonden bij de ondersteuning en begeleiding van mensen om van de juiste ontwikkelmogelijkheden gebruik te maken.**
- **Reserveer een deel van de extra middelen in kader van Covid19 voor trajecten praktijkleren voor laagopgeleiden.**
- **Investeer structureel in beleid en middelen voor leven lang ontwikkelen en niet alleen tijdelijk in kader van Covid19.**
- **Faciliteer de toegang tot onafhankelijk advies en ondersteuning door het faciliteren van laagdrempelige regionale adviescentra. In deze centra geven vakbonden vorm aan het ondersteunen van werknemers bij scholing en ontwikkeling en werken daarbij samen met andere partijen.**
- **Substantiële structurele scholingsbudgetten voor werkzoekenden als onderdeel van het re-integratie traject en ruimhartige mogelijkheden om met behoud van uitkering te kunnen scholen. Stel een arbeidscontract als voorwaarde voor overheidssubsidie voor BBL-trajecten en praktijkleren.**
- **Stel structureel meer middelen beschikbaar voor de aanpak van laaggeletterdheid, waarmee iedereen toegang heeft tot het leren van basisvaardigheden, waarvan de kwaliteit door de overheid wordt geborgd.**

In de bijlage worden deze punten nader toegelicht.
Graag ben ik bereid toelichting te geven in een persoonlijk gesprek.

Met vriendelijke groet,

Judy Hoffer,
Lid dagelijks bestuur FNV

A handwritten signature in blue ink, consisting of a large, stylized 'J' followed by a horizontal line extending to the right.

BIJLAGE

- **Meer investeren in onderwijs en onderzoek**

Stel meer middelen beschikbaar voor hogere salarissen voor docenten, wetenschappelijk en ondersteunend personeel in alle onderwijssectoren, voor vaste contracten, het kunnen opleiden van bevoegde docenten en verlichting van de werkdruk.

De onderwijsbegroting voor 2021 stelt teleur. Meer structurele middelen om de werkdruk aan te pakken en een betere beloning voor werkenden in het onderwijs ontbreken. Reeds bekend was dat 32 miljoen structureel beschikbaar is voor de aanpak van het lerarentekort. Dat geld gaat vooral naar de grote steden. Daar worden de landelijk te korten niet mee opgelost. Daarvoor is het bedrag te klein en te versnipperd. Door een nieuwe bevolkingsprognose van het Centraal Bureau voor de Statistiek pakken de aantallen leerlingen en studenten hoger uit dan waar eerder rekening mee werd gehouden. Het kabinet dekt die tegenvaller, oplopend tot structureel een half miljard euro, voor het grootste deel uit de algemene middelen. Maar zo'n 60 miljoen moet de sector zelf betalen. Ook de doelmatigheidskorting van 183 miljoen euro, een erfenis van het vorige kabinet die tot verzet leidde bij onderwijsorganisaties en de Eerste Kamer, heeft het kabinet overeind gehouden. Daarbij wordt er ook structureel bezuinigd op de lerarenbeurs. Deze staat komend jaar voor 46 miljoen op de begroting. In 2019 was dat nog 78 miljoen. Als je ervan uitgaat dat leerlingen en studenten het beste gedijen bij aandacht van vakbekwame mensen voor de klas, dan moet je de groepsgrootte beperken, extra handen regelen voor de ondersteuning van leraren in de klas en zorgen dat iedereen de gelegenheid krijgt zijn vak bij te houden. Dat betekent voldoende middelen voor het aantrekken van bevoegde docenten, opleiden van bevoegde docenten, verhoging van de salarissen, scholing en carrièremogelijkheden en verlichting van de werkdruk. Dat geldt voor alle onderwijssectoren.

Investeer 1.15 miljard voor het Wetenschappelijk Onderwijs.

Alleen al voor het Wetenschappelijk Onderwijs is 1.15 miljard nodig om de achterstand in financiering in te halen en de torenhoge werkdruk bij docenten, wetenschappers en onderwijsondersteunend personeel terug te dringen. In totaal moet de begroting voor onderwijs met 4 miljard worden verhoogd om de kwaliteit te waarborgen en de werkdruk terug te dringen.

De gelden die zijn vrijgekomen vanwege de invoering van het leenstelsel blijken vooral te zijn ingezet om de dalende rijksbijdrage per student en de achterstand in financiering te repareren. De belofte was juist dat de gelden van het leenstelsel geïnvesteerd zouden worden in een verbetering van de kwaliteit van het onderwijs. Het blijkt nu dat de studenten door middel van het leenstelsel hebben betaald voor de bezuinigingen in het onderwijs.

Alleen het versnellingsplan onderwijsinnovatie en ICT is niet voldoende om de toegankelijkheid en de kwaliteit van het hoger onderwijs te verbeteren als er niet tegelijkertijd voldoende wordt geïnvesteerd in meer docenten en onderwijsondersteunend personeel.

De FNV vindt het een verbetering dat de bekostiging voor hoger onderwijs en onderzoek is aangepast om de overmatige groeiprikkel op studentenaantallen terug te dringen en meer stabiliteit te brengen in de bekostiging door het aandeel vaste bekostiging te vergroten. Aanvullende maatregelen en investeringen in de eerste geldstroom zijn echter nodig om de

aanvraagdruk, matchingsdruk en werkdruk van docenten en wetenschappers terug te dringen.

Maatregelen voor het verbeteren van de aansluiting onderwijs – arbeidsmarkt

De FNV pleit voor de volgende acties om de aansluiting onderwijs – arbeidsmarkt te verbeteren en gelijke kansen in het onderwijs te bevorderen:

- **Verruim de subsidieregeling praktijkleren structureel**

De FNV is blij met de tijdelijke verhoging van de subsidieregeling praktijkleren, maar denkt dat dit niet voldoende is voor het aantal BBL-plekken dat nu en in de toekomst nodig is. Te meer daar ook in kader van omscholing voor volwassenen een beroep op deze regeling moeten kunnen worden gedaan. Gezien de veranderingen op de arbeidsmarkt zal de behoefte hieraan ook naar Covid19 crisis blijven bestaan. De FNV vindt dat iedereen toegang moet hebben tot een passende leerwerkplek van hoge kwaliteit. Daartoe zou de subsidieregeling praktijkleren structureel moeten meebewegen met het aantal BBL-plekken door een vast bedrag per leerwerkplek te garanderen.

- **Verleng de campagne tegen stagediscriminatie en maak die onderdeel van de totaalaanpak van tegen arbeidsmarktdiscriminatie**

De FNV is blij met de campagne tegen stage-discriminatie in het mbo, maar vindt het tijdspad hiervoor te kort. Een degelijke campagne heeft tijd nodig om te landen. Voorts moet deze campagne onderdeel worden van een totaal aanpak van discriminatie op de arbeidsmarkt.

- **Stel structureel, niet alleen in het kader van Covid19, extra ruimte en middelen voor het publiek bekostigd onderwijs beschikbaar voor het ontwikkelen van trajecten waarmee volwassenen hun positie op de arbeidsmarkt kunnen versterken. Deze extra middelen zijn ook nodig voor het kunnen aantrekken van bevoegde docenten om deze opleidingen kwalitatief goed te kunnen uitvoeren.**

Bevoegde docenten zijn nodig om de kwaliteit van deze opleidingen te borgen. In kader van Corona worden er nu tijdelijk extra middelen voor praktijkleren in het mbo beschikbaar gesteld, zoals voor de praktijkverklaring en mbo-certificaten. Om leven lang ontwikkelen daadwerkelijk te kunnen bevorderen moeten deze trajecten structureel kunnen worden ingezet. Daarbij moet als voorwaarden voor subsidie worden gesteld dat deze trajecten leiden tot duurzaam arbeidsmarktperspectief en samen met sociale partners wordt ontwikkeld.

- **Neem maatregelen ter bevordering van de doorstroom binnen het onderwijs**

Dit door het bevorderen van doorlopende leerlijnen en keuzedelen gericht op doorstroom en het realiseren van duale trajecten in het hbo. Verruim de subsidieregeling praktijkleren hiertoe voor meerdere hbo-opleidingen.

- **Maak switchen in het mbo en hbo makkelijker naar opleidingen met meer arbeidsmarktperspectief**

Belangrijk daarbij is negatieve prikkels in de bekostiging hiertoe weg te nemen en positieven prikkels in te voeren. Zorg voor transparantie over deze trajecten en sluit aan wat studenten reeds hebben geleerd.

- **Handhaaf de landelijke kwalificatiestructuur inclusief keuzedelen**

Hiermee kan adequaat worden ingespeeld op nieuwe ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en is het civiel effect geborgd. De FNV is tegen de regionale experimenten in de kwalificatiestructuur. De huidige kwalificatiestructuur met basis, profiel en keuzedelen biedt al voldoende mogelijkheden om flexibel in te kunnen spelen op nieuwe ontwikkelingen. Door de regionale experimenten dreigt het civiel effect van de opleidingen onder druk te komen staan.

- **Behoud de twee leerroutes BOL en BBL die beiden leiden tot eenzelfde diploma**
Daarbij moet de scheiding tussen BOL en BBL blijven gehandhaafd en is een arbeidscontract in de BBL een voorwaarde voor overheidssubsidie. Werkzoekenden die via een BBL-traject een baan willen verwerven, behoren te worden betaald volgens het cao-loon.
- **Stuur op diversiteit in het personeelsbeleid**
Daardoor wordt het onderwijs aantrekkelijker en toegankelijker voor mensen met een allochtone achtergrond. Voor de toegang tot onderwijs van deze groep is het van belang dat voldoende rolmodellen in het hoger onderwijs aanwezig zijn.

Voorkom uitval en jeugdwerkloosheid.

De FNV is blij dat het kabinet extra wil investeren in loopbaangesprekken met kwetsbare jongeren om te voorkomen dat ze op straat komen te staan. Deze regeling zou zo moeten worden vormgegeven dat iedere jongere die zich kwetsbaar voelt recht heeft op een onafhankelijk loopbaanadvies waarbij de behoeften van jongeren zelf centraal staat. Loopbaanadviseurs van vakbonden kunnen hierbij een rol spelen omdat zij naast de jongeren staan en onafhankelijk zijn.

- **Voer de basisbeurs weer in.**
Door het huidige leenstelsel worden studenten, die toch al flink worden getroffen door de crisis, opgezadeld met hoge schulden als ze starten op de arbeidsmarkt. Veel studenten ervaren hierdoor extra druk en dat heeft gevolgen voor het welzijn van studenten. Dit staat averechts op de gelijke kansen agenda die OCW zo graag wil uitvoeren en de inzet voor meer toegankelijkheid en studentsucces. De FNV is teleurgesteld dat ondanks de toenemende kritiek op het leenstelsel, het kabinet hier niets mee doet. Te meer daar studenten extra getroffen worden door de gevolgen van Covid 9. Studenten die hier nu al de dupe zijn van het leenstelsel moeten worden gecompenseerd. De investeringen hiervoor zijn extra en mogen niet ten koste gaan van de middelen die nu in het onderwijs uit de opbrengsten van dit leenstelsel worden gestoken.

- **Meer structurele middelen en regie op leven lang ontwikkelen**
 - **Faciliteer vakbonden bij de ondersteuning van mensen om van de juiste ontwikkelmogelijkheden gebruik te maken.**

De FNV is blij dat er in kader van Covid19 extra middelen komen voor scholing, loopbaanadvies en ontwikkeling. Wel vinden we de voorstellen te veel aanbod gericht, met als risico dat deze niet terecht komen bij mensen die dit juist hard nodig hebben. Het bevorderen van 'eigen regie' is meer dan het beschikbaar stellen van individuele voorzieningen maar bereik je door mensen gericht te faciliteren met een aanbod op maat en ze ondersteunen om het juiste aanbod te vinden.

Vakbonden kunnen hierbij een rol vervullen. Zij weten wat mensen nodig hebben om zich te kunnen ontwikkelen, zijn onafhankelijk en staan naast de werkenden. Daarom pleit de FNV voor

een sterkere rol van de vakbonden bij de uitvoering van deze activiteiten. Voorbeelden zijn het voeren van ontwikkelgesprekken, de inzet van leerambassadeurs en organisatie van regionale bijeenkomsten in vakbondshuizen. De overheid moet vakbonden hiertoe faciliteren en in positie brengen. Uit de evaluaties van de pilots adviescentra in het kader van de DWRSA-regeling blijkt dat vakbonden erin slagen om juist deze mensen te stimuleren om met scholing en ontwikkeling aan de slag te gaan. Dat blijkt ook uit de [voorbeelden](#) van projecten met leerambassadeurs.

- **Reserveer een deel van de extra middelen in kader van Covid19 voor trajecten praktijkleren voor laagopgeleiden.**

Extra aandacht is nodig met name voor de ‘lager’ opgeleiden. Vaak ontbreekt het hun de vaardigheden om online te scholen en ook de benodigde hard en software. Daarom is het belangrijk om, binnen de huidige mogelijkheden, voor deze groepen praktijkleren mogelijk te maken door een gericht bedrag hiervoor te reserveren.

- **Structurele middelen voor leven lang ontwikkelen.**

De middelen die nu in kader van Covid19 beschikbaar worden gesteld zijn tijdelijk. Om van leven lang ontwikkelen een succes te maken zijn er structureel extra investeringen nodig om alle werkenden en werkzoekenden in staat te stellen om deel te nemen aan scholing en ontwikkeling

- **Recht op onafhankelijk advies en ondersteuning.**

Lang niet iedereen durft of kan met zijn ontwikkelvragen bij zijn werkgever aankloppen. Daarom pleit de FNV voor het faciliteren van laagdrempelige regionale adviescentra met een regierol voor sociale partners waar iedereen met scholings- en ontwikkelvragen terecht kan. In deze centra geven vakbonden vorm aan het ondersteunen van werknemers bij scholing en ontwikkeling en werken daarbij samen met andere partijen om een regionaal ondersteuningsbeleid vorm te geven. De overheid verleent een basissubsidie hiervoor aan de arbeidsmarktregio's en stelt een kwaliteitskader op.

- **Stel structureel meer middelen beschikbaar voor de aanpak van laaggeletterdheid**

Ter ondersteuning van de aanpak van laaggeletterdheid worden in 2021 middelen, € 21 miljoen, beschikbaar gesteld als bijdrage aan het landelijke programma <<Tel mee met Taal>>. Onderdeel van deze middelen is een tijdelijke intensivering van € 6 miljoen in 2021 voor werkgevers om trainingen aan werknemers te kunnen bieden.

De FNV is blij met de extra middelen die werkgevers krijgen om cursussen voor laaggeletterden te organiseren, maar vindt dit onvoldoende om de 2,5 miljoen laaggeletterden in Nederland te kunnen bedienen waarvan een groot deel werkzaam is. Daarbij is de extra investering eenmalig. De FNV pleit voor meer structurele middelen waarmee iedereen toegang heeft tot het leren van basisvaardigheden. Inburgeringscursussen en cursussen basisvaardigheden moeten weer een publieke basisvoorziening worden waarvan de kwaliteit door de overheid wordt gegarandeerd. Daarbij is het belangrijk dat deze trajecten makkelijker kunnen worden gecombineerd met praktijkleren in het mbo die leiden tot een beroepsopleiding met arbeidsmarktperspectief.